

Saturs

Priekšvārds (<i>Kalvis Torgāns</i>)	6
Autores priekšvārds	8
Izmantotie saīsinājumi	11
Ievads	14
I. Intelektuālā īpašuma tiesiskās aizsardzības līdzekļu vispārīgie jautājumi	23
1. Intelektuālā īpašuma jēdziens	23
2. Tiesiskās aizsardzības līdzekļi	28
3. Intelektuālā īpašuma tiesiskās aizsardzības līdzekļu vieta normatīvajos aktos	41
4. Intelektuālā īpašuma tiesībām raksturīgie vispārīgie apstākļi, kas ietekmē civiltiesiskās aizsardzības līdzekļu piemērošanu	53
II. Pagaidu tiesiskās aizsardzības līdzekļi	74
1. Vispārējie pagaidu tiesiskās aizsardzības līdzekļi	77
1.1. Pierādījumu pieprasīšana	77
1.2. Pierādījumu nodrošināšana	83
1.3. Prasības nodrošināšana	117
2. Speciālie intelektuālā īpašuma pagaidu tiesiskās aizsardzības līdzekļi	146
2.1. Pagaidu pienākumrīkojums	147
2.2. Kustamas mantas apķīlāšana	208
2.3. Informācijas pieprasīšana (tiesības uz informāciju)	214
III. Galīgie tiesiskās aizsardzības līdzekļi	222
1. Galīgais pienākumrīkojums	227
2. Kaitējuma atlīdzība	259
2.1. Kompensējošā atlīdzība	263
2.1.1. Zaudējumu atlīdzība	265
2.1.2. Nemantiskā kaitējuma atlīdzība	293
2.2. Atbildētāja peļņas piedziņa	311
3. Papildu galīgie tiesiskās aizsardzības līdzekļi	321
3.1. Pārkāpuma preču iznīcināšana	324
3.2. Pārkāpuma preču atsaukšana	334
3.3. Tiesas sprieduma publiskošana	336
Kopsavilkums	343
Izmantoto avotu saraksts	365

Par autori

Zane Pētersone 1999.gadā absolvēja Latvijas Universitātes Juridisko fakultāti un, turpinot studijas šajā universitātē, 2000.gadā ieguvusi sociālo zinātņu maģistra grādu tiesību zinātnēs. Turpmākajos gados Zane Pētersone ir papildinājusi juridisko izglītību gan Latvijā, tostarp 2000.gadā Rīgas Juridiskās Augstskolas Starptautiskās tirdzniecības tiesību kursā, gan ārvalstīs. 2004.gadā Oksfordas Universitātē Lielbritānijā Zane Pētersone veikusi pētījumu par intelektuālā īpašuma tiesiskās aizsardzības līdzekļiem. Papildu zināšanas par intelektuālā īpašuma tiesību piemērošanu citās valstīs iegūtas gan daudzos semināros un konferencēs, gan stažējoties Milānas, Florences un Romas tribunālos 2006., 2007. un 2008.gadā Eiropas Tiesnešu tālākizglītības tīkla rīkotās tiesnešu apmaiņas programmas ietvaros.

2011.gada 25.janvārī Zane Pētersone Latvijas Universitātē aizstāvējusi doktora disertāciju par tēmu "Civiltiesiskās aizsardzības līdzekļi, kas tiesā piemērojami intelektuālā īpašuma tiesību lietās" un ieguvusi tiesību doktora zinātnisko grādu civiltiesībās.

Karjeru tieslietās Zane Pētersone uzsākusi 1999.gadā Latvijas Republikas Ārlietu ministrijas Juridiskā departamenta Starptautisko tiesību nodaļā, kur strādājusi par vecāko referenti, vēlāk – no 1999.gada oktobra par atašeju.

2001.gadā Zane Pētersone bijusi tiesneša palīdzē Rīgas apgabaltiesā. 2002.gada 14.martā Saeima iecēlusi Zani Pētersoni par Rīgas pilsētas Kurzemes rajona tiesas tiesnesi. No 2009.gada 20.maija Zane Pētersone strādājusi Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijā. Kopš 2011.gada 1.jūnija Zane Pētersone pilda tiesneša pienākumus Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu tiesu palātā.

Zane Pētersone ir vairāku publikāciju autore, vada doktorantu darbus, piedalās normatīvo aktu izstrādes darba grupās un regulāri lasa lekcijas par dažādiem tiesību jautājumiem, tostarp par intelektuālā īpašuma tiesiskās aizsardzības līdzekļiem. Zane Pētersone pārstāv Latviju divās Eiropas institūcijās: Eurojust Apvienotajā uzraudzības iestādē un Eiropas Tiesnešu asociācijā mediācijai (*Groupement Europeen des Magistrats pour la Mediation (GEMME)*).

Priekšvārds

Godātie lasītāji!

Laikmetā, kad internetā vai ar CD publiskots veiksmīgs literārs vai mākslas darbs spēj aizraut miljoniem cilvēku, izcils intelektuāls sasniegums var elektroniski izplatīties neaptveramos apmēros, tehnisks risinājums – pārveidot ražošanu un nest peļņu plašam komersantu lokam, nesauž arī intelektuālo sasniegumu pirāti, preču viltotāji, plaģiatori un citi svešu labumu piesavināties tīkotāji. Dažāda ir darbu autoru attieksme. Vieni vēlas, lai viņu grāmatu lasītu vai dziesmu klausītos, lai jebkurš varētu internetā ielādēt daiļdarbu un augtu autora popularitāte, citi turpretim priekšplānā izvirza kāda mantiska labuma gūšanu. Ne vienmēr ir viegli atšķirt oriģinālos darbus no atdarinājumiem, ideju aizgūšanu no plaģiāta, parodiju no preču zīmes elementa. Tiesu lietas par intelektuālā īpašuma aizsardzību Latvijā nav sevišķi bieža parādība, taču tās, kuras tiek uzsāktas, ir visai komplicētas un prasa plašas zināšanas.

Tāpēc pozitīvi vērtējama tiesību doktores un tiesneses Zanes Pētersones pievēršanās intelektuālā īpašuma tiesiskās aizsardzības problēmai, balstoties uz Latvijas likumiem, juridisko praksi, plaši izmantojot ārvalstu autoru pētījumus, Līgumu par ar tirdzniecību saistītām intelektuālā īpašuma tiesībām (TRIPS), Eiropas Savienības direktīvu 2004/48/EK par intelektuālā īpašuma tiesību piemērošanu un citus avotus. No plašā jautājumu loka autore ir izvēlējusies sīkāk izpētīt vispārīgo un speciālo tiesiskās aizsardzības līdzekļu veidus intelektuālā īpašuma jomā, to piemērošanas pamatojumu un regulējumu, sniegt priekšlikumus tiesu prakses pilnveidošanai.

Grāmata būs lasītājam interesanta un noderīga vairāku apsvērumu dēļ.

Pirmkārt, tā dod labu pārskatu par tiesā piemērojamajiem tiesiskās aizsardzības līdzekļiem Latvijā un ar tiem saistītajām problēmām.

Otrkārt, tā sekmēs latviskas terminoloģijas nostiprināšanos pētāmajā jomā.

Treškārt, tajā ietverti daudzi patiešām interesanti un pamācoši piemēri no ārvalstu prakses.

Ceturtkārt, tajā atrodami daudzi priekšlikumi par likumu un tiesību prakses pilnveidošanu.

Grāmatā labi savijas teorētiskie atzinumi ar praktiskiem padomiem tiesību piemērotājiem. Autore uzsver, cik rūpīgi apsverams jautājums par tiesiskās aizsardzības līdzekļu piemērošanu, raksturo to specifiku intelektuālā īpašuma aizsardzības jomā, citās valstīs risinātās problēmas (Antona Pillera rīkojums, svešu noslēpumu okšķerēšanas (fishing) ekspedīcijas, tiesību ļaunprātīga izmantošana, noteikums, lai prasītājs pats būtu labticīgs, vai, kā angļi saka, ar tūrām rokām). Ar labiem piemēriem (lietas par ķirurģisko diegu patenta pārkāpumiem – Am Cyanamid Co, datorprogrammatūras piegādi – Raindrop Data Systems LTD, Rīgas kinostudijas pretenzijām) darbā atklāti interešu samērošanas jautājumi, lemjot par tiesas pienākumrīkojuma (priekšraksta) izdošanu.

Nozīmīgs un tālāku diskusiju vērts ir autores atbalstītais un papildinātais atzinums par to, ka tiesai, izskatot pagaidu tiesiskās aizsardzības līdzekļu piemērošanas jautājumu, jāvērtē prasības apmierināšanas pirmšķietamība (prasība var tikt apmierināta), kas ir pretstatā izplatītajai tēzei par to, ka tiesa pirms visu apstākļu noskaidrošanas nedrīkst ieņemt kādu pozīciju. Tāpat grāmatā var smelties arī praktiskas ierosmes, kā rakstīt pieteikumu par pagaidu tiesiskās aizsardzības līdzekļa noteikšanu, prasības pieteikumu, citus procesuālos dokumentus, kādus pielikumus vēlams pievienot, kā arī atrast padomus tiesnešiem attiecībā uz spriedumu un lēmumu rakstīšanu un pamatošanu apskatāmajā specifiskajā lietu kategorijā.

Kā jaunai zinātniecei klājas, Zane Pētersone enerģiski kritizē mūsu likumus un izvirza daudzus priekšlikumu par civiltiesiskās aizsardzības līdzekļu labāku piemērošanu (kopsavilkumā vien ir vairāk nekā 40 ierosinājumi). Tie, protams, raisīs diskusijas, būs gan atbalstītāji, gan noliedzēji. Labi zināms, cik garš dažkārt ir ceļš no ierosinājuma līdz likuma grozījumam. Novēlēsim autorei, lai diskusijas noved pie reāli iespējamiem un tiesību sistēmā iederīgiem uzlabojumiem. Tāpat novēlēsim autorei turpināt zinātnisko pētījumu ērkšķaino ceļu, bet grāmatai – ieinteresētu lasītāju un atkārtotu izdevumu.

Kalvis Torgāns,

Latvijas Zinātņu akadēmijas akadēmiķis,
Augstākās tiesas senators,
Latvijas Universitātes profesors, dr. habil. iur.